„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½, дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрација „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 75. У Новом Саду у уторак 17. (29.) маја 1883. ГОДИНА XVIII.

Политички преглед.

Прошлог петка били су **Чангови** и опет на дневном реду доње куће угарског сабора. Тог дана мотивовао је заступник Д. Ирањи свој предлог у погледу колонизације свих пионера мађарске државне идеје. Језгру тог предлога саопштили смо у задњем броју. Ирањи пребацио је влади, како она у ствари колонизације појединих крајева Угарске до сада није готова ништа учинила и како је и при ономе што је у овом погледу до данас предузимала несу толико руководили виши политички смерови колико настојање да тим путем извуче што већу корист из државних добара. Говорник напао је даље владу због њеног нејасног држања прама најновијим досељеницима, јер — рече Ирањи — и ако се не може одобрити, што се без икаквих приправа одмах у прво време толико њих преселило, то нам сада, пошто се они већ налазе у нашој средини, налажу част и будућност народа, да се постарамо за њихов опстанак. Ирањи рече даље да садањи закони о колонизацији несу довољни, те да би требало створити нов закон, којим да се у ствари колонизације утаначе такови услови, који би досељеницима осигурали извесне пробитке и унапредили вољу за досељавањем, те да се тим путем временом поврате и они Мађари, што су остали у Буковини и у другим земљама. Најзад напомену говорник да не треба презати од материјалних жртава, „Када је било новаца за грађење кула по херцеговачким врletима“ — рече Ирањи — „не треба штедити кад се у рођеној земљи хоће да подигне жив обранбени бедем“. Тако Ирањи, који види у опасности будућност мађарског народа — ако се не пружи помоћ Чанговима, и који данашње Мађаре за тако не способне сматра, да зарад осигурања будућности народа мађарског жели, да се помоћу насељеника у земљи подигне жив обранбени бедем. Против кога — то нам Ирањи не рече. Након Ирањија устаде Тиса те предложи, да се сабор не упушћа у претрес овог предлога, јер да влада и сама вани предложити неке модификације постојећег закона о колонизацији, те да онда не може пристати да јој се у том погледу примањем Ирањијевог предлога руке вежу. Прама задњеме напомену Тиса, да је влада „сасвим у тишини“ предузела оне мере, које су биле потребне зарад осигурања ове превагљеве особе, У једно је министар уверио предлагача да ће влада и у будуће свуда где се не само са народно-привредног већ и са политичког гледишта колонизација нужном показала буде, учинити све и сва за обезбеђење опстанка дотичних досељеника. Најзад је Тиса умолио Ирањија да повуче натраг свој предлог „пошто и онако у погледу побуда међу нами (Тисом и Ирањијем) не постоји никаква разлика“. Ирањи изјави на то да не тражи гласање о свом предлогу, те тако сабор задовољи жељи Тисиној, оставивши му одрешене руке, да се и даље „сасма у тишини“ бави са Чангови и њиховом особом, која, судећи по свему, изгледа да је онако „сасма у тишини“ покренута баш од самога Тисе.

У горњој кући сабора прочитан је истог дана краљев рескрипт, којим се за председника горње куће именује Ладислав Сеђењ-Марић а за потпредседника гроф Чираки.

Заступник румунске краљевине при влади инглеској, кнез Гика, који се сада бави у Букурешту, поћи ће за који дан у Лондон и понеће собом **одговор румунске владе** на ноту лорда Гренвиља, којом је овој именованој влади дао на знање закључке лондонске конференције у дунавском питању. Какав ће бити овај одговор, то читаоци могу врло ласно погодити, кад прочитају оно место у задњем броју саопштене престоне беседе краља Карла, где овај говори о закључцима лондонске конференције. Румунска не пристаје на те закључке а задња нота румунске владе веле да и не садржи ништа друго већ опширно образложење овог држања владиног. Румунска влада истиче пре свега државноправно питање на среду те констатује са сажалењем, да је лондонска конференција у овом по Румунску државу животном питању без суделовањр ове донела закључке, којима иста није у стању приступити. Поступком конференције да је створен преценденс, који би у погледу будућности могао дати повода неспоразуму и озбиљним замршајима. У погледу захтева Аустро-Угарске ради вршења полицијске власти на доњем Дунаву, опетује нота стару изјаву румунске владе у овој ствари, по којој Аустро-Угарска на румунској обала Дунава за се такова права потражује која она на сопственој обали дунавској за цело не би дозволила ни једној другој држави. Румунска би у осталом само онда могла обазрети се на потраживања Аустро-Угарске, кад би ова поступала као мандатар Јевропе а не као сила, која се ослања на своје материјално право. У ноти биће најзад наглашено да је лондонска конференција повредила суверена права румунске краљевине. — Румуни дакле несу вољни закључке лондонске конференције онако „препонизно“ на „повољно“ знање и владање узети, као што се то на многим местима очекивало.

Криза у Италији довршена је. Као што се већ и предвидети дало ушли су у ново министарство Депретисово сви бивши министри осим Занарделија и Бакаринија. На место министра правосуђа Занарделија дошао је ђенерални прокуратор касационог суда у Риму, Ђануц и Савељи, а место министра грађевина заузео је заступник Ђенала. Влада Депретисова ослања се по садањем саставу своме на леви и десни центрум талијанске коморе и на странке Мингетија и Селе, дакле скоро на читаву десницу. Кабинет је реконструкцијом својом постао једноставнији, у колико се попуно либерално-конзервативним елементима, који ће имати да одрже свезу међу умерено либералним елементима коморе. Радикални листови нападају на Депретиса и окривљују га, да је под притиском двора произвео кризу, о којој се не може рећи, да не стоји у свези са спољашњом политиком.

Из Бугарске добијају стране новине вести, које тамошње стање не цртају најлепшим бојама. Као узрок свему навађају незадовољство народа с руским министрима, које незадовољство да се развило у такој мери да је положај министра не могућан постао. Говори се да је собраније закључило одбити сваки предлог, што би га поднео министар ђенерао Соболев. Опште је мишлење, да кнез Александар неће моћи држити своје министре Русе. Увиђајући ово кнез Александар потакнуће у Москви питање измене министарства, но измена ова имала би се спровести тек по кнежевом повратку из Русије. Највише изгледа реле да има конзервативна бугарска странка, коју воде Греков, Стојлов, Вулковић и Начевић. За ову странку јављају да је очитовала да све дотле неће суделовати у влади, док и само један Рус буде седео у министарству. Колико у овим вестима имаде истине видећемо кад се кнез Александар врати из Москве.

Крај свега попуштања кнеза Бизмарка **црквено питање у Немачкој** не моше никако да пође у напред. Читаоцима нашим познато је да се у ствари уређења спорних питања воде преговори међу ватиканом и немачком владом односно, кнезом Бизмарком. Задња нота железног канцелара није ни најмање задовољила у Риму. По једном бечком листу римска курија начелно одбија пристајање на задњу ноту немачке владе, у којој да нису узета у обзир потраживања ватикана у погледу изображења свештеника и владичанске јурисдикције. О истој, ноти јављају другом једном немачком листу, да се она поред све одлучности не мора особито озбиљно узети, јер да јој је главна цел била, да одржи у житоту измену мисли међу спорним странкама. По истом извору нема опасности да ће бити прекинута свеза међу Римом и Берлином.

Железничка конвенција.

(Свршетак.)

Чланак 10. Што се тиче ценовника за промет особа и других предмета превоза на железним пругама, које се према овом уговору имаду саградити, били ти предмети које год врсте споразумеле су се власти у следећим установама:

1. Сваки од уговарајућих делова придржава себи потпуну слободу, установоти ценовнике месног промета у свом властитом подручју.

2. Ценовници за међународни промет установљују се на подлози начела највише повлашћених народа како следи:

Висока порта обвезује се у промету са трећим земљама да неће вити посредно нити непосредно употребљавати мање километричне јединствене ставке, или досуђивати друге олакшице или угодности него што су оне, које се употребљују на исте предмете у промету са Аустро-Угарском. Висока Порта преузима исту обвезу према Србији и Бугарској. Разуме се ипак, да се ове установе могу на већ постојеће отоманске прикључне тачке применути само у толико, у колико се томе не противе права, стечена пређашњим олакшицама. 2. Бугарска обвезује се у промету са трећим земљама неупотребљавети мање километричне јединствене ставке или пак олакшице и угодности него што су оне, које се употребљују на исте предмете у промету са Аустро-Угарском. Бугарска преузима исте обвезе према Турској и Србији.

3. Изводећи начело узајамности уживаће Турска и Бугарска исте угодности на српским пругама. Те угодности досудиће им се и на угарској прикључној прузи, која има поћи из Пеште, тако и на пругама које данас спајају Беч са Пештом гледе потоњих у толико у колико се том не противе права, стечена услед пређашњих концесија.

Чланак 11. Управе железница, које се према овом уговору имаду саградити, увешће ради промета особа и робе непосредно дописивање међу својим главним постајама — убрајајући Цариград и Солун. Непосредно дописивање увешће се и међу споменутим главним постајама, убрајајући овамо с једне стране Цариград и Солун а с друге Беч и Пешту. Управе заинтересованих железница имаће се споразумети о нужним одредбама гледе правила непосредних ценовника који се имају употребити у међународном промету. Ови непосредни ценовници установиће се на основу једнаких километричких јединствених ставака, Води ће се ипак рачуна гледе успона од 10 до 100 метара или преко ове бројке или пак закрета од 600 метора или мање, те се већ сада установљује, да се фактичан број километара може помножити по скали, која ће се имати утаначити међу управама заинтересованих железница о квоти, која у максиму не сме прекорачити 100 постотака. Непосредни ови ценовници и остале погодбе што их управе буду склопиле, морће они подастрти дотичним владама да их одобре.

Чланак 12. Пошто железнице, које ће се саградити прама постојећем уговору, имају не само да непосредно свежу Аустро-Угарску и Србију с једне, за тим европску Турску и Бугарску с друге стране већ да последње ове земље посредно свежу и са осталим европским државама, то ће заинтересоване владе водити бригу о том, да управе тих железница заједнички возни ред удесе тако, да влакови с путници и робом, који на тим пругама буду обављали превозну службу, могу непосредно и сходно дописивати не само међу собом већ и са пограничким пругама. Висока Порта осигураће тим влаковима са своје стране удобно дописивање на својим већ постојећим пругама до Цариграда и Солуна. Што се пак тиче броја особних влакова, који имају полазити од Беча и Пеште до Цариграда и Солуна установљује се изрично, да има сваки дан у сваком правцу полазити бар један влак да вози пошту и путнике, брзином од 35 километара на сат најмање рачунајући овамо и стајање на постојама. Овај минимум брзине вожње може се прве године смањити на 30 километара за сат рачунајући у то и стајање на постајама.

Чланак 13. Уговарајуће странке обвезују се промет на железницама свога подручја осигурати против свих препрека. Услед тога неће се у подручју којега од уговарајућих делова моћи спровести никакова овршба на материјал налазећи се у том поручју, или пак припадајући железници другога уговарајућега дела, наиме на непомични и помични котрљајући се материјал и на благајне.

Чланак 14. У узајмном промету железница које ће се саградити прама постојећем уговору, употребиће се по могућности јединствена правила на раскуживање предмета и превозних материјала. Једнака правила имаће се углавити гледе осталих предусретајућих мера против прилепчивих болести код људи и животиња.

Чланак 15. Области надзирање железнице и равнатељства свих прикључних пруга могу у питањима односећим се на промет, дописивати непосредно међу собом.

Чланак 16. Што се тиче формалности, које се имају установити гледе прегледања царине и превожења пртљага путника, као и гледе уважања робе уговарајуће власти осигураће узајамно, да ће на пругама које се имају градити прама овом уговору а тако и на прикључним пругама припустити у интересу трговине сваку олакшицу и оједностручење, које буде у складу са постојећим законима у њиховим дотичним земљама. Уговарајуће власти потпомагаће у својим подручима узајамни промет на железницама, те ће у то име изводити непосредне прикључке пруга са упутним тачкама сједињена и котрљајући се материјал превозити с једне пруге на другу. На граници где се налазе непосредне тачке сједињења и где буде котрљајући се материјал пролазио не ће уговарајуће власти тражити, да се роба исквзује, искрцава и прегледа, да се коли затварају предпостављајући, да коли прама правилима буду смештени у затвореним вагонима и да се у тим вагонима буду пренашали у које место у увутрашњости земље, где се налази царинска и финансијална област, која је овлашћена одпремати робу и предпостављајући да се код укрцавања у вагоне допринесу товарни и пропратни листови. Роба, која иде у затвореним вагонима по правилима, а да се непрекрцава, као транзитно добро преко подручја једне од уговорних странака или из подручја друге странке или је онамо управљена — ослободиће се дужности исказања, прекрцавања и прегледања, а тако и затварања кола, предпостављајући, да су код транзита допринешени товарни или пропратни листови. Да се ове установе буду могле употребљавати, нужно је да заинтересоване железничке управе зајамче, да вагони долазе у право доба отпремном уреду лежећем у унутрашњости земље или на њезиној граници.

Премда се ове установе неће у опште употребљавати на изкрцавање робе, разуме се усиркос томе, да се у случајевима, где буде нужно робу искрцати, услед велике удаљености међу местом укрцања и искрцања могу ове олакшице протегнути и на упитно искрцавање робе уз увете, да то бива уз прописану контролу. Суседне владе споразумеће се касније о правилама, која се имају увести за царинску службу у пограничким постајама.

Чланак 17. Поштанске и брзојавне управе високих уговарајућих делова споразумеће се касније о служби, која се има устројити на упутним железничким пругама. За све пак случајеве установљује се већ сада, да се све поштанске и брзојавне уредбе, које су у снази на већ постојећим пругама и мере, које се на то односе, имају довести у склад са потребама редовне железничке свезе.

Чланак 18. Уговарајуће странке обвезују се извршавање редарства сигурности, на колико то допушта јавна сигурност, олакшати у интересу заједчког промета.

Чланак 19. Сваки од уговарајући делова придржава себи право, промет железница, које су предмет овога уговора, контролирати на својем властитом земљишту са становишта онога, да тај промет буде задовољавао потребама међународнога промета и споразумку, установљеном међу дотичним владама.

Чланак 20. У случају, ако би који од уговарајући делова, пре него истече десет година рачувајућ од дана, у који буду ратификације измењене, захтевао, да се садањи уговор прегледа, сакупиће се изасланици уговарајући власти на позив ц. и кр. владе, у Бечу. Разуме се, да си уговарајуће странке придржају могућност у свако доба и заједничким споразумљењем предузети све промене у уговору, које би се искуством користним показале.

Чланак 21. Овај ће се уговор, устреба ли, предложити дотичним законодавним кућама, ступиће пак у живот одмах, пошто буду измењене ратификације, што има бити најкасније 1. октобра 1883. у Бечу.

У потврду свега овога, опуновлашћеници подписали су овај уговор и потврдили својим властитим печатом.

Закључено у Бечу, 9. маја 1883.

Калноки с. р. (М. П.), Сеђењи с. р. (М. П.), М. М. Богичевић с. р. (М. П.) Садулах с. р. (М. П.), Никола С. Стојчов с. р. (М. П.), К. Стојлов с. р. (М. П.)

Дневне новости.

(Српско „напредњаштво“ — у цркви). „Срп. Нез“. доноси следеће писмо: „Протојереју окр. рудничког. Пошто ми је немогуће, противно мојој заклетви, вршити свештеничку дужност у ономе смислу, како то захтевају садашња измењена правила закона односећих се на нашу цркву и веру, јер се та правила, по моме најдубљем убеђењу, јако косе са канонима — основним црквеним законом — на по се, а са православљем у опште, то овим дајем оставку на моју парохију, да је надлежном месту одмах пошаљете ради разрешења од дужности парохијске. У Г. Милановцу 26. априла 1883. парох бруснички Михаил Протић с. р“.

На ово писмо недовезује „Срп. Нез.“ „Народу је у овом крају јако тешко што мора због „виделовачке“ самоволе, да се лишава својих најваљанијих свештеника. Но он има начина да их и даље задржи у вршењу свештеничких дужности. Слобода је вероисповеди ујемчена уставом, и нико не може забранити народу, да и даље призива своје ваљане свештенике, да му у кући врше разне свештеничке дужности. Народ треба да остане у старој, прађедовској својој вери, а „виделовци“ нека иду куда хоћеју, и нека стварају себи веру. И у овом случају народ треба да покаже, да није са „виделовцима“ који све руше и упропашћују што је Србину најсветије“.

Заиста — жалосне „напредњачке“ прилике.

(Кретање становника у Београду.) По извештају лекара београдских умрло је у времену

од 20—30 априла ове год. свега 24 особе и то од: шарлаха 1, тифуса 1, артофије, 2, маразмуса 2, зап. мозга 1, зап. плућа 4, еклампсикије 1, туберкулозе 7, зап. црева 1, перитоpитиса 1, менинг. туберкулозе 1, цр. ветар 1.

Од ових умрло је 13 мушких и 11 женских и то у кварту: палилулском 4, врачарском 3, савамалском 8, теразиском 2, варошком 3, дорћолском 1.

По годинама умрлоје: испод 1. год. 6. од 1—5 год. 6, од 5—10 г. 2, од 10—20 г. 2, од 20—30 г. 6, од 70—80 г. 2. Од ових лечено је 20 а 4. није.

За исто време рођено је 19 деце и то 10 мушких и 9 женских, а по вери сва су православна.

(Чудновато новинарско подузеће) имало би се оживотворити у Њујорку. Лист, који кане покренути изилазио би у прво време месечно. Уређивати, штампати и издавати имали би овај лист становници „асила за умоболне" близу Њујорка, међу којима се налази много који од пре знаменити новинар.

(Одважна глумица.) У целом Ноган-сир-Марн не говори се како пише „Францс" — ни о чем другом, него о одважној госпођици Пиколо, младој и — лепој глумици, која је позната целом Паризу. Она поседује малу вилу у Авени де Пере, где сада станује. 14. тек. ноћу тек што је легла у кревет, зачу од једном велику ларму. Баштован њен тукао се са шесторицом скиталица, који су преко зида дошли у башту и хтели провалити у кућу. Госпођица скочи одмах из кревета и баци се у јутарње одело те појури одважно с револвером у руци у башту, где нагази на лупеже. Ови навалише на њу, но она управи неустрашиво револвер против њих и избаци неколико метака. Лопови почеше бегати, али двојица, који немогаху наћи излаза, попеше се на једно дрво, где их је госпођица Пиколо револвером у руци дотле задржала, док није дошло неколико суседа, који су зликовце ухватили и предали оружништву. Лупеже одведоше у затвор, а госпођица Пиколо слави се на све стране са своје — храбрости, која је наравно слабо заступљена код „нежног пола".

(Лов на лава у околини — Париза.) Пре неколико дана јавише општински чиновници у Бондижу код Париза ондашњој оружничкој стражи, да се тамо настанио лав, који је ваљда утекао из које паришке менажерије, и да прети опасн ст оној околини. Рекоше да лав по ноћи страшно риче. Оружничка стража чу следеће ноћи одиста јаку рику. Нека жена близу паришке тврђавице Роменвиљ не само да је чула страшну рику, већ рече да је видела и сен, која јој се чинила као сен правога лава. Оружничке страже у Бондижу, Лиласу, Роменвиљу и Бањолету дигоше се у потеру за лавом, а придруже им се и чета пешака из тврђавице Роменвиља. Хајка отпоче; опколише огроман простор, но кад дођоше до среде, не нађоше ни трага од лава. Пуна два дана био је народ у страху, док се не дознаде од неког радевика из Бондижа, да лавов рик долази из грла — звиждаљке парне макине, коју је машиниста био омотао каучуковом лулом.

(Драма на мору.) Из Ливорна јављају следеће: Дне 9. о. м. поједри рибарски чамац „Марија Стела" са 7 особа из Гиљија у Теранову Паусанију. У 9 сахати, близу Монте Криста дуну јак ветар и преврну чамац. Сиромаси рибари покушаваху неколико пута, да пливајући доспу до острва Монте Кристо, од којега беху нешто преко миље удаљени, но ветар осујети све њихове напоре, те се вратише к чамцу. Коначно покушаше последњи пут, да се примакну острву. Када је властник чамца Еспосито, с којим је био и његов мали синчић Анђело приметио, да је дете клонуло снагом, врати се опет чамцу. Остали 5 пливаху даље; држи се, да су се утопили. Ветар терао је међутим „Марију Стелу" против Пианоси. Отац и син проведоше дан и следећу ноћ у највећем страху. Мали Анђело клону коначно са свим. Погледа последњи пут свога оца, ком је срце од бола пуцало и рече: Буди одважан оче, помоћи ће нам мајка божија. Беху то његове последње рећи. После неколико часова умре. Било је 6 сахата у јутру, а несретном оцу претила је једнака судбина. У 10 сахата појави се на видику поштански пароброд „Горгона", опази преврнут чамац и успркос жестоком ветру спусти у море свој чамац. Уморен, од зиме, глади и претрпљеног бола готово мртав, несретни Еспосито би довешен на пароброд. У наручју држао је мртво тело свог љубљеног детета, те није хтео пре ступити на брод, док мртво тело неположише на кров. Несретник дође доцније к себи и са својим мртвим малим Анђелом изиђе у луци Сан Стефано на суво.

(Најстарије дрво на свету.) У светом граду Амарапури у Бирми налази се такозвано бо-дрво. Дрво ово засађено је 288 година пре Христа, има му дакле сада 2171 година. Старост дрвета оверовљена је историјским списима. Бирмани држе, да је то само огранак смокве, под којом је почивао Буда пре но што је кренуо да проповеда народу нову веру.

Политичке вести.

— Јуче, 16. тек. месеца, имао је изићи краљев рескрипт којим се завлучује друга сесија мађарског сабора а трећа сазива за 16. септембар тек. године.

— У Берлину изишао је 13. тек. месеца краљевски указ упућен евангеличком црквеном савету којим се за 28. и 29. октобра тек. године наређује општа црквена прослава четирстогодишњице рођења М. Лутера.

— Из Букурешта јављају да је јевропска дунавска комисија обавила текуће послове, те да ће ово дана бити закључене седнице садање сесије.

— „Романул" јавља, да је у Бесарабији било немира међу тамошњим козацима.

— Опозициони листови букурешки доносе манифест опозиције румунске, потписан од свију опозиционара скупштинских и сенатских, у којем ови изјављују бирачима својим, да услед мешања административне власти у задње изборне послове — полажу мандате.

— Старобечкој „Преси" јављају тобож из Петрограда да је тамо изишао проглас нихилиста, којим да се становници Москве упозорују да се не баве по улицама — ако им је живот мио. — Колико је ова вест истинита види се најбоље из тога, да се цар Александар заједно с царицом приликом освећења новог државног барјака у отворени коли без икакве пратње возио кроз улице Москве.

— О принцу Жерому Наполеону јавља се да је дошао натраг из Инглеске, где се у задње време бавио. Веле да му је испало за руком бившу царицу Евженију приволети, да га призна за поглавицу бонопартиста. Царица ставила је као услов овог признања измирење Жерома са супругом му принцезом Клотилдом и даљи заједнички живот с овом. Веле да су услед ове вести бонопартистама у Француској ва ново крила порастела.

— Бродовласници инглески одржали су 12. тек. месеца другу скупштину у којој закључише да се зарад осигурања градње другог суецког канала оснује ново друштво; уједно одређено је 20,000 фунта стерлинга (на 236.000 фор.) за подмирење претходних трошкова.

— У инглеском парламенту изјавила је влада да познато папино писмо ирским владикама није постало њеном иницијативом, као што је то с неке стране разглашено.

— Порта је разаслала на берлинском конгресу потписаним велесилама окружницу у којој по ново тражи, да се сруше подунавске тврђаве у Бугарској.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(Милка Гргурова.) О овој и код нашег овостраног народа добро позватој и — уваженој српској глумици читамо у „Б. Дн". следеће:

Ко не познаје ову нашу уметницу на позорници? Који од одличнијех Срба није уживао у приказивању оних великих и лепих улога, на којима изобилује њезин велики регистар? И за ту своју уметничку службу, скромна наша материјална средства нису јој баш могла довољно олакшати и разведрити дане живота. Али се за то могао дати навваде на путу моралном. Нама се чини, да се многи спекулативнији глумци и глумице више имали јавнога признања од ове одличне уметнице. Било је у нас и илустрованих листова, и ови су, често по два и више пута, доносили ликове мањих уметника, а лик госпође Гргурове изостао је. Не чинимо журналистици криво, кад јој искрено кажемо, да често превиђа веће, да би се, намерно, иставило оно што је очевидно слабије и мање. На ову белешку навело нас је печатано дело: Јаквинта, од Драг. Ј. Илића. Госпођа Гргурова приказивала је насловну улогу тако истинито, тако силно, тако узвишено-лепо, с толико лепог тона и ритма, да је тих вечери била на зениту. С том се игром може слободно поносити и она и ми. Млади песник, захвалан уметници на толикој пажњи, коју је поклонила његовом уваженом делу, посветио јој је печатану трагедију с овим стиховима:

Божанског једног дана,
К'о рајски цвет
Из крила бесног Океана
Прометеј створи свет.
Ма душу кому даде — ко?
Мудрост Атене?
Ил' милост сина Урана и Климене?
Не: Зевс беше то!
О, моћна!
И овом створу Талије младе,
Ти живот даде!

Желимо уметници много година оваких успеха на својој домаћој позорници; желимо нашим вредним приказивачима овако захвалне драмске песнике, а песнику, који је дао повода овим врстама, желимо да увек остане пример захвалности онима који нам помажу, да и себе и свој народ узвисимо.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

(Исказ о пословању банке „Славије" у Прагу за време од 1 јануара до 30 марта 1883. год.

За горе поменуто време било је склопљено нових осигурања у оделу I—IV. (осигурање на живот и проти пожару) 9772 на главницу од ф. 11,303.824, уз премију и пристојбе од ф. 347.061.76. За штете изплаћено је у овом раздобју у свим оделима осигурања ф. 79.426.48.

Од банкиног иметка било је уложено за ово време ф. 220.825.06, у ческо-моравским залагаоницама, и ф. 634.067.46, у хип. зајмовима.

Новчани промет главне благајне изнашао је за ово време ф. 1,933.183·83.

У самоуправним друштвима за осигурање мировина и ужитака показују се такође радостни резултати.

До конца марта 1883. пријавило се је наиме 675 нових чланова те су осигуране мировине нарасле на своту одф. 125.047,84, а уписани уложци на ф. 503.585.14 нов.

Мировински завод за заступнике банке „Славије" бројао је концем марта 1883. 4154 учесника, мировинска пак заклада изнаша ф. 32,779.09 нов.

НА ВАНРЕДНУ СКУПШТИНУ
„ЗАДРУГЕ СРБА ЗАНАТЛИЈА НОВОСАЂАНА"
трећи дан Духова, 7. (19.) јуна о. г.
у 9 сати пре подне
у ново здање српске основне школе новосадске
част нам је овим, на захтевање 60-орице задругара, а по смислу §. 16. правила задружних позвати свеколике задругаре, да изволе тачно доћи.

На овој ванредној скупштини расправљаће се:

1. Предлог одборски: како да учествује задруга ова на општој изложби, коју ће да приреди у Будимпешти „земаљски средишни одбор", године 1885.

2. Предлог одборски, на поднесак гореназначених 60-орице задругара задруге ове.

У Новом Саду, из седнице одбора „Задруге Срба занатлија Новосађана", дне 12. (24.) маја бр. 53. зап. 1883.

Овозадружни председник
Стеван Гавриловић с. р.
Перовођа
Никола Продановић с. р.

Ред вожње железничких влакова
од 1. јуна о. г.

БУДИМПЕШТА-НОВИ САД.

	путнички влак	мешовити влак
Будапешта (Јозефштат) полази	7·45 ујутру	8·23 у вече
Будапешта (Францштат) . . .	7·55 „	8·44 „
Суботица стиже	12·34 п. п.	4·53 ујутру
Суботица полази	1·00 п. п.	5·40 „
Нови Сад стиже	4·05 п. п.	10·00 пре п.

НОВИ САД-БУДИМПЕШТА.

	путнички влак	мешовити влак
Нови Сад полази	11·55 пре п.	5·35 п. п.
Суботица стиже	2·55 п. п.	9·51 у вече
Суботица полази	3·10 п. п.	10·35 „
Будапешта (Францштат) . . .	8·12 у вече	5·42 ујутру
Будапешта (Јозефштат) . . .	8·22 у вече	6·00 ујутру

Ред пловидбе
од 3. (15.) марта 1883. до даље наредбе.

У ЗЕМУН: уторником, средом, петком, суботом и недељом после ½5 сахата после подне.

У ТИТЕЛ: средом и недељом после ½5 сахати после подне.

У ОРШАВУ и ГАЛАЦ: средом, петком и недељом после ½5 сахата после подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: понедељником, средом, четвртком, суботом и недељом у ½11 сахата пре подне.

Отправништво.

Ред пловидбе
помесног пароброда „Нимфе."

почевши од 16. (28.) априла о. г.

из Каменице у Нови Сад: пре по дне у 5, 6, 8. и ½10 сах., после по дне у 2, ½4, ½6 и 7 сахата;

из Новога Сада у Каменицу: пре по дне у ½6, 7, 9 и 11 сах., после по дне у ½3, 4 6 и ½8 сах.

Недељом и свецем вози пароброд пре по дне по пловидбеном реду, а после по дне на лепом времену по потреби.

У Каменици 16. (28.) априла 1883.

Подузетници,
помесне пловидбе.

ОГЛАСИ.

Оглас.

Повивно на наребду високе краљевине хрватско-славонско-далматинске земаљске владе у Загребу од 1 маја т. г. број у. о. 11730 дозволило је краљевско угарско министарство за јавне радње и комуникације са одписом од 15 марта т. г. број 9270 у смислу законог чланка XII од године 1881 извластбу земљишта потребитог за градњу Будапештанско-земаљске жељезнице у подручију града Карловаца.

Извластбени нацрт и поти изложен је од 25 маја т. г. пак до 11 јуна т. г. у магистратској вијећници за време уредовних сахата на свачији увид.

Рок извластбене расправе установљује се дне 21 јуни 1883 у 9 сати доподне у магистратској вијећници којој се расправи све интересоване странке тим повивају, да ће поверенство о коначним уставлењу извластбене основе изрећи мериторну одлуку и онда, ако између интересованих нико неби дошао и да због недоласка на расправу нема места оправдању.

Градско поглаварство у Карловцима 19 маја 1883.

3—3 Градски начелник
Радуловић.

СТЕЧАЈ.

По закључку одборском, на вероисповедно учитељско звање, отвара се у месту Чоки (у Торонталу близу код Сенте) стечај, са годишњом платом од 200 фор. а. вр. у готовом новцу, и то напред по месецима из варошке благајне, к томе годишње 10 мер. банатски жита, 10 мер. јечма или кукуруза по нужди и месечно у натури, 3 ланца добре ораће земље на коју учитељ порез плаћа, 1 фор. од великог спроводног укопа, 50 нов. од простијег, а 20 нов. од малог гди буде позван, слободан стан са прописаним и нужним опремама, као и баштом од 200□ фати, огрева за школу и учитеља колико год треба.

Учитељ је дужан осим школске наставе у цркви при обичним богослуженијама појати и децу у појању учити.

Проситељи, који се са предреченим задовољавају, нек своје молбенице инструиране, најдаље до 20. јула, кад ће се и избор обављати, на долеподписано председништво писмено обрате, или бољег споразума ради до рока лично се пријаве.

Из седнице школског одбора 1. маја 1883. држане у Чоки.

Софронije Лазић, перовођа. Аркадија Давидов, председник школског одбора. 1—3

Број 2803.

Оглас.

Гласом наредбе кр. хрв. слав. далм. земаљске владе од 25. априла 1883. бр. 14649. одел за унутарње послове, дозволило је кр. угарско министарство за јавне радње и комуникације, у смислу законског чланка XLI. од год. 1881. наредбом својом од 5. априла 1883. бр. 10654. извластбу земљишта потребитих за градњу будапештанско-земунске жељезнице у подручју града Митровице, те је ово градско поглаварство позвано да потребити извластбени поступак поведе.

Усљед тога установљује се рок за расправу на дан 8. (20.) јуна 1883. у 9 сати пре подне код овог градског поглаварства, на коју се расправу све интересоване странке с том примедбом позивају да ће извластбени нацрт и попис у смислу §. 34. горњег закона кроз 15 дана и то од 27. маја до 11. јуна о. г. код овог градског поглаварства на свачији увид изложен бити, те да ће у смислу истог §-а поверенство о установлењу извластбене основе изрећи мериторну одлуку и онда, ако између интересента нико неби дошао, те да због недолажења на расправу оправдања нема.

Градско поглаварство у Митровици дне 22. маја 1883.

Градоначелник
Милекић.
1—3

Гвожђарска и спецерајска трговина
В. Л. ПАНАЈОТОВИЋА
у Митровици
потребује једног доброг спомоћника, који може одма ступити.
Гвожђари имају првенство. 1—3

Објава

Српска црк. општина српско-итебејска закључила је да за своју цркву набави 3 врата 9 прозора; 82 стола и 2 певнице. Пошто се на дражби заказаној за 5. Мај о. г. није могло ништа свршити, јер је радња виско оцењена била, то су сад поменути предмети по тачним цртежима и предрачуну стручњака оцењени на 2000 ф. и издаће у радњу на јавној дражби, која ће се на ту цел у овомесној школи одржати 29. маја п. ст. о. г. у 9 сати пре подне. Сваки лицитант има ће 10% од процењене вредности као пишмавлук положити, док се уговор не потпише а тако исто мора сигурну гаранцију дати за своту, коју од општине уваред прими. Цртежи и предрачу могу се видети код председника, који даје и ближа извешћа до одређеног рока.

А. Паланачки, перовођа. Лаза Ћурчин, председник. 2—3

Мануфактурна трговина
К. МАТИЋА
у Н. Саду
потребује једног старијег спомоћника који може одма ступити. 3—3

КЛАВИР који је још у добром стању, продаје се из слободне руке по умерену цену. Упитати се ваља у администрацији овог листа.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
Удове ПЕТРА КОСТИЋА
из Ердевика
потребује једног млађег помоћника, који говори српски, немачки и мађарски. Може ома у радњу ступити. 2—4

200.000
ЦИГАЉА ПРВЕ КЛАСЕ
за фасаде има на продају код чортановачког тунела. Купци нека се изволу ради ближа обавештаја обратити на нашу канцеларију у Варадину или у Чортановци.
2—3 Грађевинско подузеће Клес.

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.